

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КРИЗИ ТА ПАНДЕМІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті розглянуто теоретичні та практичні питання антикризового управління в умовах розгортання світової пандемії та шляхи її подолання на підприємстві.

Ключові слова: антикризове управління, глобальна криза, пандемія, банкрутство.

Abstract

The article considers theoretical and practical issues of crisis management in the context of the global pandemic and ways to overcome it at the enterprise.

Keywords: crisis management, crisis, pandemic, bankruptcy.

Вступ

Останнім часом більшість країн світу охопила глобальна фінансово-економічна криза, у тому числі в умовах розгортання світової пандемії, викликаної COVID-19. Деструктивними наслідками її стали збільшення рівня безробіття та поглиблення соціального розшарування суспільства, поширення трудової міграції, зростання цін на споживчі товари, збільшення темпів інфляції, кількості збиткових підприємств виробничого сектору тощо[1].

В умовах системної кризи в Україні майже вісімдесят відсотків підприємств є збитковими або працюють на межі збитковості. Одним із шляхів виживання і подальшого розвитку таких підприємств, як свідчить світовий досвід, є їх реформування і реструктуризація.

Складність протидії кризовим процесам в Україні полягає в тому, що вітчизняна економічна система перебуває у стадії трансформаційних змін. Характерними рисами такої системи є нестабільність та нестійкість, схильність до кризового стану та інституційна неврівноваженість, пов'язана з пандемією. Відповідно ризики віддзеркалення кризових явищ у діяльності підприємств є надто високими і підприємства опинились у кризовому стані, наслідком чого стали їх неплатоспроможність та масове банкрутство.

Головна мета антикризового управління підприємством в умовах кризи внаслідок пандемії полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування і високий потенціал розвитку в майбутньому.

Тому на даному етапі особливо гостро постають питання розробки ефективних механізмів антикризового управління, спрямованих на нейтралізацію негативного впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємств, та заходів, спрямованих на адаптацію діяльності підприємств до кризових умов господарювання.

Проблеми застосування антикризового управління розглянуто у працях В. О. Василенка, А. П. Градова, А. Г. Грязнова, Е. М. Короткова, Л. О. Лігоненко, Е. С. Мінаєва, Л. С. Ситника, О.Д. Стешенка, В.В. Масалигіна, Т. Є. Воронкової та інших.

Результати дослідження

Під час проведення дослідження було проаналізовано проблеми та перспективи антикризового управління в сучасних умовах глобальних криз та пандемії. Визначено, що задля ефективного антикризового управління доцільно розрізняти значні відмінності між наслідками кризового становища, що виникає внаслідок природних, антропогенних, або експлуатаційних факторів, і кризою, що викликана поширенням пандемії [2]. Було встановлено, що кризі, яка виникла в результаті поширення пандемії притаманні: глобальна швидкість з ланцюговим каскадним ефектом; системний масштаб, який носить тривалий характер; нестача робочої сили; обмежений доступ до інфраструктури.

Розглянуто різні підходи науковців до трактування сутності та змісту антикризового управління на підприємстві.

Досліджено, що до основних цілей антикризового управління відносяться:

- визначення ризиків, розробка системи їх ідентифікації та моніторингу;
- формування потенціалу стабільності та стійкості до дестабілізуючих впливів;
- розробка та реалізація політики запобігання ризикам та подолання невідповідностей;
- розробка та реалізація антикризової програми.

Етапами антикризового управління є:

- визначення стратегічних завдань антикризового управління;
- розробка та запровадження моніторингу загроз та кризових станів;
- розробка та реалізація програми розвитку потенціалу стабільності.

Основними принципами антикризового управління необхідно вважати: принцип системності, принцип постійності, принцип оптимальності управлінських рішень, принцип обґрунтованості та плановості [3].

Антикризове управління підприємством повинно здійснюватися з урахуванням системних та специфічних принципів (рис. 1).

Рис.1. – Принципи антикризового управління

На основі проведеного дослідження було встановлено, що для того аби не потрапляти в кризові ситуації в майбутньому, потрібно дотримуватись наведених принципів антикризового управління та більш детально і чітко продумувати дії підприємства вже сьогодні.

Особливостями застосування антикризового управління на підприємстві в умовах пандемії є:

1) створення багаторівневої системи ризик-менеджменту та удосконалення стратегічного планування і аналізу, як важливих елементів кризового управління і прийняття рішень на підприємстві[2];

2) забезпечення видалених робочих місць для швидкої адаптації на належному рівні, а саме переведення більшості співробітників в режим дистанційної роботи із забезпеченням необхідного оснащення;

3) здійснення впорядкованої і ефективної діяльності підприємства, включаючи рентабельність і

захищеність від збитків;

- 4) забезпечення дотримання політики керівництва кожним працівником підприємства;
- 5) забезпечення збереження майна;
- 6) підтримання відносин з регулюючими органами;
- 7) запобігання виникнення банкрутства, нейтралізація його причин на ранніх стадіях його прояву;

Для досягнення організації системи антикризового управління необхідно вирішення наступних завдань:

- 1) періодичний контроль над фінансово-господарською діяльністю підприємства;
- 2) аналіз господарської та фінансової діяльності, оцінка економічних та інвестиційних проектів, економічної безпеки систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю підприємства;
- 3) оперативна підтримка клієнтів і партнерів [4] ;
- 4) наукова розробка, видання методичних посібників і рекомендацій з бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності, аудиту, господарського права, і інформаційне обслуговування підприємства;
- 6) консультування з питань фінансового, податкового, банківського та іншого господарського законодавства, інвестиційної діяльності, менеджменту, маркетингу, оптимізації оподаткування, реєстрації, реорганізації та ліквідації підприємств;
- 7) взаємодію з зовнішніми аудиторами, представниками податкових органів та інших;
- 8) збільшення гнучкості організації, додаткові вимоги щодо кібербезпеки [2].

Отже, застосування антикризового управління підприємством в умовах адаптації до карантину спрямоване на координацію управлінських рішень пов'язані з подоланням або відвертанням кризового стану на підприємстві.

Висновки

Враховуючи результати дослідження, вважаємо за доцільне зазначити, що пандемія COVID-19 наклала певний відбиток на економічну діяльність підприємства. Це обумовлює актуальність антикризового управління від ефективності проведення якого буде залежати його майбутнє існування або згорання діяльності.

Водночас при цільовій спрямованості антикризового управління можна досягти здатності підприємства адаптуватися до змін середовища, протистояння загрозам та швидкого відновлення відлюбих видів криз, навіть глобальних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Козловський В. О. Бізнес-планування: навч. посіб. / В. О. Козловський, О.Й. Лесько – Вінниця: ВНТУ, 2005. – 189 с.
2. Стешенко О.Д. Антикризове управління в умовах пандемії / О.Д. Стешенко, В.В. Масалигіна / Вісник економіки транспорту і промисловості. Вип.70-71, 2020. С.75-82.
3. Бавико О. Є. Організаційна оптимізація антикризового управління бізнес-процесами підприємства в умовах пандемії COVID-19 / О. Є. Бавико, О. О. Бавико, І. О. Козаков // Ефективна економіка. - 2020. - № 12.
4. Коваленко О.В. Методи антикризового управління підприємством [Електронний ресурс]/ О.В. Коваленко С.В. Галь. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_107.pdf

Лесько Олександр Йосипович – канд. екон. наук, доцент, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: lesko@vntu.edu.ua.

Стець Володимир Олександрович – студент групи МВКД-18б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Lesko Oleksandr – Dr. Sc. (Eng.), Professor, Head of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Stets Volodymyr OI. – student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.